

IDEI LA RAMPĂ

Cultura, dimensiune cardinală a Congresului partidului

În istoria contemporană a României, congresele partidului comunist, de când acesta a devenit forța politică conducătoare a societății noastre, s-au înscris ca evenimente de excepțională însemnătate în viața social-politică a țării, ca puncte de covârșitoare importanță ce marchează etapele ascensiunii neîntrerupte a patriei pe drumul construcției lumii noi, a înfloririi și prosperității națiunii române. Desfășurat la cumpăna dintre decenii, Congresul al XII-lea reprezintă un moment hotărîtor al evoluției țării noastre în ultimul pătrar al veacului douăzeci, un moment deschizător de drumuri, în care se stabilesc liniile ce dau contur anilor și deceniilor viitoare, prefigurînd și fundamentînd speranțele și certitudinile întregului popor. Adoptînd, odată cu Directivele privitoare la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul următor și orientările de perspectivă pînă în 1990, o suită de programe-direktivă care precizează sarcinile concrete în cele mai importante domenii ale edificării socialiste, cum sînt: cercetarea și dezvoltarea resurselor energetice, investigația științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, evoluția economico-socială a țării

în profil teritorial, precum și căile referitoare la creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții, recentul Congres capătă o semnificație deosebită, aparte. Luminile lui pătrunzătoare, definind intrarea țării într-o fază nouă, superioară, a suusului său, decisive pentru întreaga perioadă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei noastre spre comunism, se revarsă, adînc și fecund, asupra multor sectoare și domenii, direcționîndu-le evoluția pînă către sfîrșitul deceniului sau chiar al secolului. Realismul și cutezanța lor, izvorite dintr-o profundă cunoaștere a inepuizabilelor forțe creatoare ale poporului român, din contactul de continuitate și prîmenire cu realitățile esențiale, caracteristice ale patriei noastre socialiste, libere și suverane, asigură prevederilor științific stabilite garanția unor mari și răscolitoare împliniri.

Pe acest temeinic și generos fundal, cultura, avidă mereu de grandioase desfășurări pe dimensiuni temporale și sufletești tot mai întinse, găsește acum teren propice de dezvoltare, climatul general stimulatînd, sprijinul și îndemnul cele mai calde și susținute. Cine se apleacă cu atenție asupra vastului evantai de probleme cuprinse în valoroasele documente elaborate de Congresul partidului nostru, constată, cu justificată mîndrie și satisfacție, permanenta revenire, sub diverse unghiuri și pe diferite planuri, la aspectele majore ce vizează, direct sau mediat, cultura nouă, socialistă, civilizația modernă, viața spirituală a oamenilor. În acest sens, cuvintele secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au o semnificație programatică: „*Partidul nostru dă o înaltă prețuire realizărilor obținute în formarea culturii noi, socialiste. Subliniez cu satisfacție că în această perioadă au apărut numeroase lucrări literare și de artă de certă valoare educativă și artistică, ce îmbogățesc patrimoniul cultural al țării noastre*”.

Sub cuprinzătoarea cupolă a analizei făcute la Congres activității desfășurate pe traiectoria unui ireversibil segment de istorie, stau, judicios cumpănite, nu numai aprecierile elogioase, ci și amărăciunea că „*în acești ani au apărut și destule lucrări literare și artistice nesemnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății*”, nu numai retrospective bilanțiere, ci și imbolduri către o angajare superioară, revoluționară, largi deschideri prospective.

Apreciîndu-se că și în acest important sector al construcției socialiste acționează, cu aceeași stringență, imperativul ridicării pe o treaptă nouă, superioară, li s-a adresat oamenilor de literatură și artă chemarea patriotică de a-și consacra în-

teaga forță creatoare, talentul și pasiunea lor realizării unor opere de o mare diversitate de genuri și stiluri artistice, care, pătrunse de spiritul înnoitor al socialismului, să militeze pentru elevarea spirituală a omului, pentru perfecționarea societății, pentru triumful idealurilor de pace și dreptate ale omenirii. Chezașia acestor izbînzi rezidă în legătura permanentă a scriitorilor și artiștilor cu viața făuritorilor tuturor valorilor progresului uman, cu munca — uriașul laborator de plămădire a personalității omenesti —, cu aspirațiile și frământările lor. Inspirîndu-se din grandioasa operă de ctitorie socialistă a poporului, din universul său spiritual tot mai bogat, din marile mutații și schimbări ce se produc astăzi în lume, creatorii de frumos din țara noastră vor putea dura opere viabile, de înaltă ținută ideologică și valoare estetică, apte să contribuie, în măsură sporită, la zidirea noii orînduirii, la făurirea omului nou — țelul suprem al politicii partidului nostru.

Raportul la Congres înfățișează sarcinile de nobilă răspundere ce revin tuturor artelor — literatură, muzică, arte plastice, teatru și cinematografie — care, în minutul lor concert, sînt menite să elogieze munca și realizările poporului român.

Se cere artelor să militeze, cu mijloacele ce le sînt specifice, pentru desăvîrșirea morală a omului, pentru instaurarea principiilor noi de viață, reflectînd convingător noua condiție umană din societatea noastră, frumusețile patriei, superioritatea orînduirii socialiste.

Fără îndoială, climatul tonifiant, de înaltă emulație creatoare, prilejuit de Congresul partidului, orizonturile de amplă perspectivă pe care le-a deschis națiunii române, vor înfrîuri și mai mult dezvoltarea artei și literaturii din țara noastră, vor determina o și mai accentuată angajare a creatorilor în problematica majoră a epocii noastre, spre o tot mai deplină sincronizare a culturii artistice cu marile prefaceri din celelalte compartimente ale civilizației socialiste. De la tribuna Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „*adrese oamenilor de litere, compozitorilor, plasticienilor, creatorilor din teatru și cinematografie, tuturor oamenilor de artă chemarea de a de țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre, care prin mesajul și valoarea lor artistică să contribuie la innobilarea ființei umane, să cultive spiritul patriotic, devotamentul față de patrie, la cauza socialismului, a fericirii întregului nostru popor*”.

Gheorghe Stroia

EMINESCU — un episod biografic în dublă versiune

Istoriografia eminesciană n-a limpezit decît în parte episodul giurgiuvean din biografia poetului. Și nici n-a sesizat contradicția dintre cele două principale mărturii documentare. În vara lui 1866, Eminescu venise de la Blaj la București, în peregrinări rămase obscure. Un an mai tîrziu, la Giurgiu, romanticul adolescent este angajat de Iorgu Caragiale, unchiul dramaturgului, ca știutor de carte, pentru a sufla trupei de turneu a nenorocosului director. Cum de-a ajuns Eminescu la Giurgiu ? Nu se știe încă. Dar sînt două versiuni — la fel de fructificate de biografi, fără a le compara — ale întîlnirii lui Iorgu Caragiale cu

Eminescu. Prima e relatată de I. L. Caragiale în cunoscutul necrolog *În Nirvana*. Unchiul, incintat că nepotul citește mult, i-ar fi povestit cum a întîlnit în orașul portuar pe actualul suflor al trupei, și el pătimaș al cititului, Eminescu : „Și-mi povesti cum găsise într-un hotel din Giurgiu pe acel băiat — care slujea în curte și la grajd — culcat în fin și citind în gura mare pe Schiller. În ieslele grajdului, la o parte, era un geamantan — biblioteca băiatului — plin cu cărți nemțești. Actorul îi propuse să-l ia suflor cu șapte galbeni pe lună și băiatul primi cu bucurie”. În 1904, poetul Traian Demetrescu scoate un liliputan volum cu interviuri luate celor care l-au cunoscut pe poet, volum numit „Eminescu intim”. Un domn Găvănescu, teagra-

fist, care în tinerețe avusesese „dragoste mare de teatru” și se numărase printre actorii trupei lui Iorgu Caragiale, în turneu la Giurgiu „prin 1866—1867”, își amintește că a pornit cu Iorgu în port, în căutarea unui suflor. Printre hamali au găsit pe unul „care sta cu răzătoarea de fier în mînă și rădea bănițele pline”. Înfățișarea îi era jalnică : „În picioare avea numai niște pantaloni de dril albaștri, iar pe corp un sacou scurt de materie ordinară. Nici cămașă, nici ciorapi, nimic”. Era viitorul mare poet, „băiat foarte deștept” — conchide bravul telegrafist. Și episodului acestuia i-au dat crezare biografii, ca și versiunii lui I. L. Caragiale. Capriciile memorialisticii ?

Ionuț Niculescu